

"LALKA"

MOTYWY W CYTATACH

Motyw kobiet

O arystokratkach, ofiarach wychowania mówi prezesowa Zasławska. Są to kobiety wychowane w luksusie, przy wyborze męża kierują się interesem, a nie uczuciem.

„Głupiutkie są te panny - zaczęła po chwili prezesowa. - Im się zdaje, że jak złapie która bogatego męża, a poza nim przystojnego kochanka, to już wypełni sobie życie... Głupiutkie. Ani wiedzą, że wnet sprzykrzy się stary mąż i pusty kochanek i że prędzej czy później każda zechce poznać prawdziwego człowieka. A jeżeli się taki trafi, na jej nieszczęście, co ona mu da?... Czy wdzięki, które sprzedała, czy serce zaszargane z takimi oto Starskimi?... ”.

Narrator o Helenie Stawskiej - kobiecie uczciwej, wrażliwej i zaradnej. takie cechy kobiece cenili pozytywiści.

„Spostrzegł również, że pani Stawska nigdy nie zajmuje się sobą. Kiedy skończy ze sklepem, myśli o Heluni, służy matce, troszczy się interesami służącej i mnóstwa ludzi obcych, po największej części biedaków, którzy niczym odwdzińczyć się jej nie mogli. Gdy zaś i tych kiedy zabrakło, wówczas zagląda do klatki kanarka, ażeby mu zmienić wodę albo dosypać ziarna.”

SŁONIK

"LALKA"

MOTYWY W CYTATACH

Motyw przyjaźni

Wokulski przyjacielem dla Rzeckiego. Zadbął o niego, urządził mu mieszkanie obok sklepu.

„Z książek byłem bardzo kontent, ale ten salon, muszę wyznać, zrobił na mnie przykre wrażenie. Staś spostrzegł to i uśmiechnąwszy się, nagle otworzył drugie drzwi. Boże miłosierny!... ależ ten drugi pokój to mój pokój, w którym mieszkałem od lat dwudziestu pięciu. Okna zakratowane, zielona firanka, mój czarny stół... A pod ścianą naprzeciw moje żelazne łóżko, dubeltówka i pudło z gitarą...”.

Rzecki przyjacielem dla Wokulskiego. Stary subiekt najpierw pomógł Stanisławowi znaleźć pracę, a potem martwił się o niego. Chciał, żeby Stach był szczęśliwy. Ostrzegał go przed związkiem z Izabelą.

„Ale czuję, że grozi ci niebezpieczeństwo, więc powtarzam: strzeż się! i w podłej zabawie nie angażuj serca, bo ci je w asystencji lada chłystka oplują”.

"LALKA"

MOTYWY W CYTATACH

Motyw awansu społecznego

Wokulski pomnażając swój majątek na wojnie w Bułgarii awansuje społecznie. Wkracza na salony arystokratyczne.

„- Jak on się wydobywa... Pyszenie się wydobywa!... - zawołał drugi stołownik. Stach zaczepił nogą o podłogę i po chwili był już w pokoju. Nie rozgniewał się, ale też nie podał ręki żadnemu koledze, tylko zabrał swój tłumoczek i szedł ku drzwiom. - Cóż to, nie żegnasz się z gośćmi, panie doktor!... - wołali zanim stołownicy Hopfera”.

Motyw pracy

Wokulski wszystko co osiągnął, zawdzięcza swojej ciężkiej pracy. Pali go opinia karierowicza, która do niego przyłgnęła po ślubie z Minclową.

„- Pan Wokulski – rzekłem powstając z krzesła – nie okradł nikogo... Dorobił się majątku pracą i oszczędnością...”.

Motyw literatury

Wokulski oskarża literaturę romantyczną o swój upadek. To ona ukształtowała w nim wizerunek idealnej miłości i ukochanej.

„Bo któż to miłość przedstawiał mi jako świętą tajemnicę? Kto nauczył mnie gardzić codziennymi kobietami, a szukać niepochwytneho ideału?... Miłość jest radością świata, słońcem życia, wesołą melodią w pustyni a ty co z niej zrobiłeś?... Żałobny ołtarz, przed którym śpiewają się egzekwie nad zdeptanym sercem ludzkim!”.

"LALKA"

MOTYWY W CYTATACH

Motyw idealizmu

Rzecki idealistą romantycznym - idealistą politycznym, głosi kult Napoleona.

„Wierz mi, panie Klejn, bonapartyzm to potęga!...”

Wokulski jest idealistą romantycznym i pozytywistycznym (idealizuje miłość a zarazem realizuje hasła pozytywistyczne)

„Stopiło się w nim dwu ludzi: romantyk sprzed roku sześćdziesiątego i pozytywista z siedemdziesiątego. To, co dla patrzących jest sprzeczne, w nim samym jest najzupełniej konsekwentne”.

Ochocki jest idealistą pozytywistycznym - głosi kult nauki, oddaje się jej.

„To człowiek nie z tego świata, do którego ja należę sercem i duszą... Ach, jaki on naiwny, a jaki wspaniały! Wierzy w idealną miłość, z którą zamknąłby się w swoim laboratorium i był pewnym, że go nigdy nie zdradzi...”

SŁONIK

"LALKA"

MOTYWY W CYTATACH

Motyw snu

Sen Izabeli odzwierciedla jej marzenia i osobowość.

„Kupiwszy posąg pięknego Apollina, zaczęła mieć regularne sny o tym bogu piękna, światła, życia i śmierci, muzyki, wróżb. Patron sztuki i poezji oraz przewodnik muz zaczął ją nawiedzać po różnymi postaciami - generała, tenora, księcia, strażaka, co dowodzi, iż piękna arystokratka w głębi duszy marzyła o mężczyźnie „z krwi i kości”.

Dla Rzeckiego sen to ucieczka od rzeczywistości, powrót do ojczyzny. Sen wyraża tęsknotę Rzeckiego za krajem ojczystym.

„W parę dni po śmierci Katza weszliśmy do Turcji, a przez dwa lata następne ja, już sam, tułałem się po całej Europie. Byłem we Włoszech, Francji, Niemczech, nawet w Anglii, a wszędzie nękała mnie bieda i żarła tęsknota za krajem. Nieraz zdawało mi się, że stracę rozum słuchając potoków obcej mowy i widząc nie nasze twarze, nie nasze ubiory, nie naszą ziemię. Nieraz oddałbym życie, ażeby choć spojrzeć na las sosnowy i chałupy poszyte słomą. Nieraz jak dziecko wołałem przez sen: " ja chcę do kraju!...".

"LALKA"

MOTYWY W CYTATACH

Motyw miłości

Miłość do ojczyzny. Wokulski wziął udział w powstaniu styczniowym, ale nie został doceniony.

"Biedny męczenniku! - szepnął Wokulski. - Tyś oddał narodowi, coś miał najlepszego; lecz cóżeś winien, że przelewając w niego własną duszę, razem z nią przelałeś cierpienia, jakimi nasycali ciebie? To oni są winni twoim, moim i naszym nieszczęściom..."

Miłość wyidealizowana. Wokulski kocha Izabelę miłością czystą, idealną, od pierwszego wejrzenia. Podporządkowuje jej swoje działania.

„Już zrozumiał, że nie należy do siebie, że wszystkie jego myśli, uczucia i pragnienia, wszystkie zamiary i nadzieje przykute są do tej jednej kobiety. Gdyby ona umarła, nie potrzebowałby się zabijać; jego dusza sama odleciałaby za nią jak ptak, który tylko chwilę odpoczywa na gałęzi”.

SŁONIK

"LALKA"

MOTYWY W CYTATACH

Motyw samotności

Wokulski ma poczucie wyobcowania wśród arystokracji

„A czymże ja jestem, zarówno obcy im wszystkim?...”

Rzecki czuje się niezrozumiany w swych poglądach i oddaje się pracy. Jego jedynym zaufanym przyjacielem był Wokulski.

„Dobrowolnie odcięty od natury i ludzi, utopiony w warkim, ale ciasnym wirze sklepowych interesów, czuł coraz mocniej potrzebę wymiany myśli. A ponieważ jedynym nie ufał, inni go nie chcieli słuchać, a Wokulskiego nie było, więc rozmawiał sam z sobą i - w największym sekrecie pisywał pamiętnik." - narrator pokazuje osamotnienie Rzeckiego i terapeutyczną funkcję pisania pamiętnika”.

Motyw nauki

Wokulski wierzy w naukę, sam się jej oddaje - prowadzi prace nad balonami, a później wspiera naukowców np. Ochockiego.

„Czas wolny od nauki poświęcał Stach na próby z balonami. Wziął dużą butlę i w niej za pomocą wotriolu preparował jakiś gaz (już nawet nie pamiętam jaki) i napełniał nim balon nieduży wprawdzie, ale przygotowany bardzo sztucznie. Była pod nim maszynka z wiatraczkiem...No i latało to pod sufitem, dopóki nie zepsuło się przez uderzenie o ścianę” .

KARTA PRACY

Zapoznaj się z fragmentami „Lalki” i napisz, kto wypowiada zacytowane słowa, a następnie wskaż motyw, który odpowiada cytatom.

"Jestem człowiek zmarnowany. Miałem ogromne zdolności i energię, lecz - nie zrobiłem nic dla cywilizacji. Ci znakomici ludzie, jakich tu spotykam, nie mają nawet połowy moich sił i mimo to zostawiają po sobie maszyny, gmachy, utwory sztuki, nowe poglądy. Lecz ja co zostawię?... Chyba mój sklep, który dziś upadłby, gdyby go nie pilnował Rzecki... A przecież nie próżnowałem: szarpałem się za trzech ludzi i gdyby mi nie pomógł przypadek, nie miałbym nawet tego majątku, jaki posiadam!.. "

Bohater

.....

Motyw

.....

.....

.....

.....

.....

„Wszystko znaczy trafny dobór nazwisk i majątków. Miłość bowiem, nie ta szalona, o jakiej marzą poeci, ale prawdziwie chrześcijańska, zjawia się dopiero po sakramencie i najzupełniej wystarcza, ażeby żona umiała pięknie prezentować się w domu, a mąż z powagą asystować jej w świecie".

Bohater

.....

Motyw

.....

.....

.....

.....

„Czyżbym już był tak stary jak nieboszczka Grossmutter i nie rozumiał ani ducha czasu, ani intencji ludzi młodszych ode mnie?"

Bohater

.....

Motyw

.....

.....

KARTA PRACY

Zapoznaj się z fragmentami „Lalki” i napisz, kto wypowiada zacytowane słowa, a następnie wskaż motyw, który odpowiada cytatom.

„Marionetki!... Wszystko marionetki!... Zdaje im się, że robią co chcą, a robią tylko, co im każe sprężyna, taka ślepa jak one...”.

Bohater

.....

Motyw

.....

.....

„Oto dwie drogi: jedna wiedzie do nieobliczonych reform ludzkości, druga do podobania się, a nawet, przypuśćmy, do zdobycia kobiety. (...) metale Geista dadzą początek takiej cywilizacji, o jakiej nie marzono, i kto wie, czy wprost nie uszlachetnią gatunku ludzkiego... A z drugiej strony cóż mam?... Kobietę, (...) wolałbym rzucić serce głodnemu psu aniżeli oddać je kobiecie, która nawet nie domyśla się, jaka jest różnica między nimi a mną”.

Bohater

.....

Motyw

.....

.....

.....

.....

„Gdyby ten człowiek zamiast sklepu posiadał duże dobra ziemskie – byłby bardzo przystojnym; gdyby urodził się księciem – byłby imponująco piękny. W każdym razie przypominał Trostiego, pułkownika strzelców, i – naprawdę – posąg gladiatora zwycięzcy”.

Bohater

.....

Motyw

.....

.....